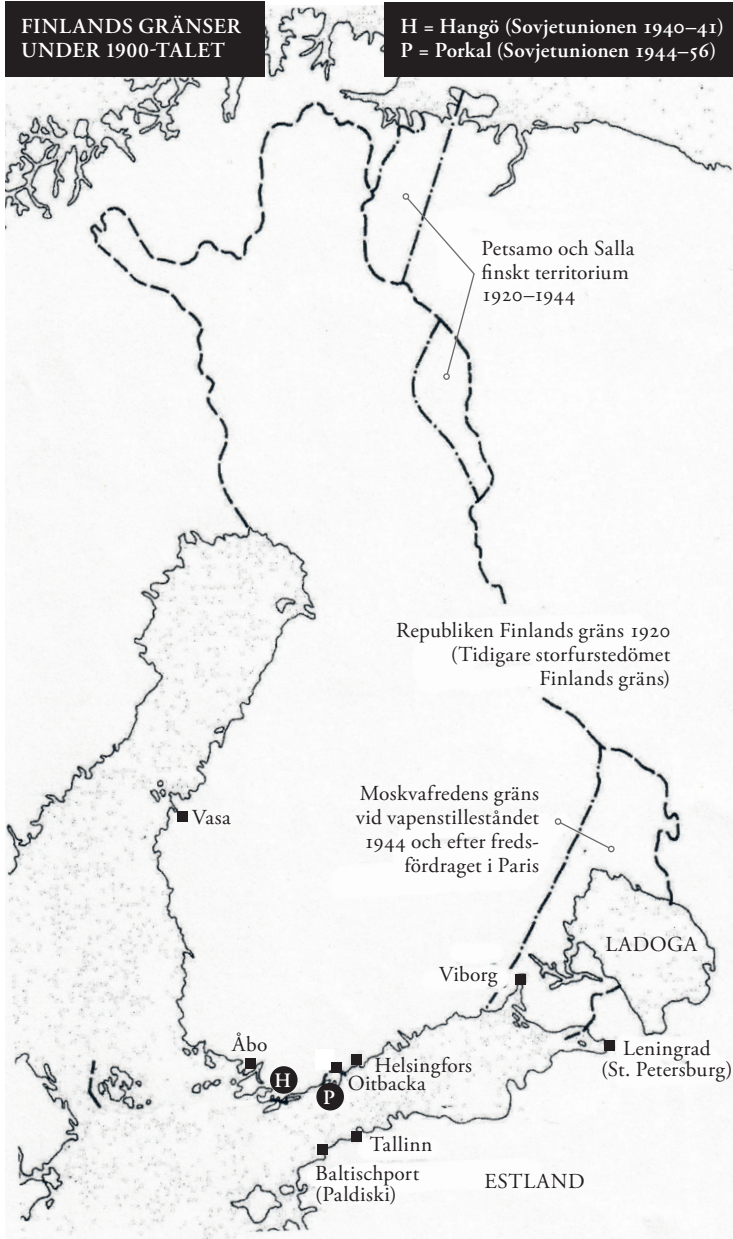

FINLANDS GRÄNSER
UNDER 1900-TALET

H = Hangö (Sovjetunionen 1940–41)
P = Porkal (Sovjetunionen 1944–56)

Beslutet

FÖR OSS KAN det vara svårt att förstå hur en mamma kan skicka iväg sina små barn till ett annat land långt bort. Men hotet är mycket påtagligt. Det handlar om liv och död. Ryskt strids- och bombflyg flyger varje dag över skolan från estniska Baltischport mot Helsingfors och Åbo. De flyger dygnet runt, hundratals plan. Bomber släpps runt omkring. Särskilt otäckt är det när det är luftstrider och flygarna gör sig av med de tunga bomblasterna i närheten av Oitbacka.

Varför följer Ulla inte med? Helt omöjligt, hon har arbetsplikt som alla vuxna i Finland och ansvarar för en förläggning för minst 40 personer. Hon som alla andra sliter hårt för att livet i Finland ska fungera.

Ulla är realist. Hon låter barnen fara till det då fredliga Danmark för att de ska få leva och få ett vanligt liv. Hon vet att hon kanske inte får träffa dem igen. Hon skriver i ett av breven: *...Vi skall vara duktiga och tappra alla tre, inte gråta och klaga i onödan, bara hoppas på att träffa varandra igen ...*

I det första brevet som hon sänder, då hon inte ens vet om barnen har kommit fram, skriver hon: *Är det inte ljuvligt att vara framme, att få klä av sig och krypa i säng och somna bort från allt svårt och fasligt! ... Tänk att få se en flygmaskin och strunta i den.*

Resan ner

RESAN FÖRETAS I februari 1940, mitt under brinnande krig och smällkall vinter. Den blir dramatisk. Flyg ska avgå från hemlig ort (Åbo, Björneborg eller Vasa). Först på stationen i Helsingfors får de reda på att det blir Vasa och nattåg med sovvagn dit och därefter flyg till Sundsvall i Sverige.

OLLE BERÄTTAR: *Man befarade bombningar och vi blev alla tillsagda att behålla pjäxorna på, om vi skulle behöva kasta oss av tåget. Jag löd inte, utan när lufilarmet kom mitt i natten, hade jag svårt med att få på pjäxorna och kängsnöret gick av när jag skulle knyta. För mig var detta katastrofsituationens absoluta klimax. Att knyta ihop två avslitna snörstumpar är en pärs i en sjuårings liv även under normala omständigheter. Jag satt i halvdunklet medan alla skrek att alla måste ut. Jag tyckte synd om min syster som måste stå och dra i mig och som fick ta emot alla åthutningar. Larmet kom i närheten av Hyvinge och vi fick söka skydd i en snökoja i skogen invid järnvägen. En järnvägstjänsteman skrek upphetsat: 'Tämä ei olemi kään pommisuoja, se ei edesole sirpaolesuoja vaan yksen certainen lumisuoja!' (Det här är inget bombskydd, det är inte ens ett splitterskydd, det är bara ett enkelt snöskydd.) Vi beordrades ligga platta med huvudena ner. Men det var inte Hyvinge utan Rihimäki som bombades och stationen brann där när vi passerade. Spåren blev förstörda så vi blev försenade.*

Olle minns inga vuxna färdledare men enligt breven följer en person kallad Mirkuu med de fyra barnen till Vasa. Mirkuu har sedan en mycket besvärlig resa hem. I breven framgår

inte vad som händer, men barnen hinner ner till Danmark och etablera sig innan hon kommer tillbaka till Helsingfors. Trots fyra timmars fördröjning väntar flyget Vasa – Sundsvall in tåget och tåget i Sundsvall väntar in flyget för att få med de finska barnen till Helsingborg över Stockholm.

OLLE BERÄTTAR: Brita proppade i mig sömntabletter inför flygresan. Jag har nästan inget minne av flygresan, hur vi tog oss till tåget eller själva tågresan till Stockholm. Något minns jag av allt ståhej när vi skulle packas in på tåget i Sundsvall. Och så minns jag klart hur benen vek sig under mig när tåget kom in till Stockholm och hur Brita höll upp mig och oupphörligt skrek i mitt öra: Vakna, Påken! Vakna, Påken!

Köpenhamn. 21/2kl.19

Kära Mamma!

Vi hava nu lyckligt anlänt. Vi hava haft tur i oför. När vi startat från Helsingfors hade vi oss till räns. Vångorna hade vi av oss. När vi kommo så långt, som till Helsing blev det alarm det var relem mitt på natten. Du skulle hava vetat vad det skulle hänt oss om vi inte blivit försenade. Du kan fråga Mirkon. Jag kan inte skriva om det i brevet. Så fingo vi nog förbättra vår resa utan alarm. Under hela resan måste följande fordon vänta på oss. Alltid kommo vi i första minuten. Tåget till Helsing var 4 tim. försenad. Vi telegraferade att det skulle vänta på oss. De gingo nog

Mest. Den är heta gännet som öfver och gör på
 mamma kl. 19. 21/2 kl. 19. 21/2 kl. 19. 21/2 kl. 19.

Britas brev från Köpenhamn den 21/2 kl.19. Breven återgivna, med språkliga felaktigheter inkluderade.

Kära Mamma!

Vi hava nu lyckligt anlänt. Vi hava haft tur i otur. När vi startat från Helsingfors lade vi oss till sängs. Kängorna hade vi av oss. När vi kom så långt, som till Hyvinge blev det alarm det var redan mitt på natten. Du skulle bara veta vad det skulle hänt oss om vi inte blivit försenade. Du kan fråga Mirkku. Jag kan inte skriva om det i brevet. Så fingo vi fortsätta vår resa utan alarm. Under hela resan måste följande fordon vänta på oss. Alltid kommo vi i sista minuten. Tåget till Aeros avgångsplatser var 4 tim. försenat. Vi telegraferade att det skulle vänta på oss. De gingo nog igenom våra saker i tullen och vände upp och ned på dem. Jag delade ut åt oss alla av Autotabletterna. Jag mådde nog sen också lite illa för det men det var inte så farligt. Jag slukade i min blick staden på finska sidan. Jag promenerade t.o.m. omkring där. Där inne var alldeles, som i en buss. Det kändes ganska illa i maggropen när man kom till luftgroparna. Jag tittade nog hela tiden neråt. Jag hade ett litet barn i min famn en god bit. Mamman hade två barn som gallskek och sparkade. När vi kommo till Sverige måste vi genast telefonera till Stockholmtåget att det också skulle vänta på oss. Det väntade i 17 minuter på oss, tänk nu. Det var så fina vagnar så du kan inte tro heller. Vi hava hela tiden sedan vi kommo till Sverige åkt II och I klass. III klass vagnarna här äro mycket finare än I klassvagnarna i Finland. I Stockholm var det mörkläggning. Vi sågo heller ingenting av Stockholm. Vi telefonerade från Gävle att tåget skulle vänta på oss i Stockholm och det gjorde det också. Påken vann överallt sina beundrare. På tåget till Stockholm vann han kassörskan i matrestauranten. Han fick av henne en apelsin. Dessutom var det många främmande damer som gav snask åt honom. Överallt äro alla så vänliga mot oss då de höra att vi äro från Finland. Jag skriver snart ett nytt brev. Vi äro nu tillsvidare hos Friegaard men skall nog snart fortsätta dit vi komma att bosätta oss. Vi måste bo skilt men alldeles nära varandra. Vi får varken bo hos fru